

Berkó Sándor
(*Losonc, 1918–1944, Ukrajna*)

Beszélgetés egy útszéli feszülettel

Ossietzki emlékére

*Ne rejtőd el orcád, úgyis látom én
azt a könnycseppet szemed szögletén,
azt a vonagló kínt az arcodon,
mely itt vonaglik sápadt arcomon,*

*ne csukd keményen össze ajakad,
mert úgyis hallom mindenik szavad,
keserű imád, szelőd panaszod,
mely sebeidnél fájóbban sajog.*

*Két tehetetlen vézna karodat
imájával nem oldja fel a pap.
Pedig körötted: a száraz rögök
közül népednek jajja nyöszörög,*

*hogy korbácsoddal üzd el azokat
kik meggyaláznak, a kufárokat,
hogy adj azoknak bort és kenyeret
kikért keresztre vitted testedet.*

*Lásd, nevedet a Sátán lopta el,
a Te nevedben embervért kever,
a Te nevedben öli azokat
akikre hagyta királyágodat.*

*Megbálnál értünk, tudom, százszor is,
de ha keresztre jutsz századszor is
s az útszéli por ajkadig belep,
zászlóinkon mi kibontjuk neved,*

*széttárt karokkal, a langy dombokon,
Te megmaradsz, túl minden korokon,
túl minden álnok szenten, ál-imán,
és megkönyörülsz az Ember Fián.*

Korunk, 1958. július–augusztus

Vigyázz, Anyám...

*Vigyázz anyám, ha jó a lompos este
s aludni tér, fáradtan, gyöngé tested,
fordítsd meg kétszer a kulcsot a zárban
és nyomd le többször is a rézkilincset,
tipegj körül a fehérbutorok közt:
az ágy alatt s a kajlalábú szekrény
mögött imbolygó rémek leskelődnek;
S a kép a falon mért lóg olyan ferdén?
Jaj, jól vigyázz, az ivlámpák nem égnek,
a szűk uccákon gyilkosok lapulnak,
megtépázzák bokádig erő inged,
büzös testtel párnáid közé bujnak,
papucsodban kiértetek csoszognak
s egy öregasszonyt ki védene itt meg,
mikor az égen gépmadarak usznak
s a tág mezőkön halottak fekszenek?
Ki gondol rád, anyám, a fűrésza éjben?
Talán csak én, szép szőke lányáiddal,
a toronyór pupját vakarva szundit
s a hegyeken túl messze még a hajnal.
Préseld pubán ősz fejedet a párnák
ráncaiba, im, éjjél közeleg már, –
ha föléd hajlik a kos-szarvu sátán,
ne mozdulj, tégy úgy, mintbogyha aludnál.*

Korunk, 1940. február

Forgács Antal
(Bicske, 1910–1944, Németország)

Utolsó szavak

*Ó nem ily halálra vártam én!
Úgy képzeltem e percet valaha,
hogy fetrengve bős eszméim között,
a jelt, a titkot majd tovább adom,
melyért érdemes veszni másnak is.
A győzelemre nem vártam soha,
mert tudtam én kemény barátaim,
hogy ostobává tesz a diadal,
s a győztes bosszúra vágyik csupán.*

*Harcot akartam, karsú napokat,
amelyek ott lebegnek kényesen
a történelem lappjai felett.
Vártam, mikor bontja ki kék haját,
s ruháinak gyönyörű kapcsait
a küzdelem, egy oly férfi előtt,
ki nem jajong a sebei miatt,
s szomjazni tud, míg nyelve fölreped.*

*Ó mélyen izzó, nehéz képzelet,
bennem fel többé sohase idézd
e gyermekesen bős képeket.
A síró táj homokja csikorog
amint megverten kullogok tovább,
akár csak az elbocsátott cseléd,
ki munkakönyvét s batyuját viszi,
s pirulva, félszegen, még egyszer visszanéz.*

Korunk, 1939. január